

ознаками не призведе до таких наслідків» (European Commission of Human Rights, *East African Asian v. United Kingdom*, – 14 December 1973. – App. No. 4403/70. – Para 270).

Правоформуюча роль Міжнародного Суду ООН у розвитку міжнародного права не викликає сумнівів. Незважаючи на те, що визнання обов'язкової юрисдикції істотно обмежено через застереження держав-учасників, Судом було розглянуто низку вирішальних питань, як у рамках судових, так і консультативних повноважень, зокрема щодо заборони дискримінації. Вкрай важливим є те, що у своїх рішеннях Суд не тільки підкреслив універсальність заборони дискримінації, а підтвердив імперативність деяких її проявів – расової дискримінації, геноциду, рабства (*Barselona Traction case (Belgium v. Spain)*, ICJ Rep. 1970, 3, para. 91; *South West Africa (Ethiopia v. South Africa; Liberia v. South Africa)* (1960-1966), ICJ Reports 1962/1966; *Nicaragua v. United States of America*, ICJ Reports 1986; *East Timor case (Portugal v. Australia)*, ICJ Reports, 1995; *Northern Cameroon's, South West Africa, Nuclear Tests, Hostages and Border and Trans-border (Nicaragua v. Honduras)*).

Важливість цієї правової тенденції пояснюється юридичним статусом та характером імперативної норми міжнародного права, а отже потенційною здатністю сприяти неухильності її дотримання з боку держав. Расова дискримінація є найбільш серйозною формою дискримінації: її заборона має найвищий статус норми міжнародного права – *jus cogens*, а зобов'язання виконувати цю норму одержало характер *erga omnes*.

Гладенко О. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук*

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ УМОВИ ПІДПИСАННЯ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Україна зараз знаходиться перед здійсненням наступного кроку по реалізації задекларованого зовнішньополітичного вектору країни – інтеграції з Європейським Союзом. Історія такого зближення починається з 1994 р., коли було підписано базову Угоду про партнерство та співробітництво, ратифіковану сторонами у 1998 р., розраховану визначально на десятирічний термін.

Вже на Паризькому самміті 2008-го р. лідери ЄС і України домовилися, що Угоду про партнерство і співробітництво буде замінена Угодою про асоціацію. У лютому 2008 р., після набуття Україною членства в СОТ, ЄС і Україна розпочали переговори про глибоку і всеохоплюючу зону вільної торгівлі (далі – ГВЗВТ) як ключовий елемент Угоди про асоціацію.

На п'ятнадцятому Самміті Україна-ЄС, який відбувся 19 грудня 2011 р., лідери ЄС і Президент України заявили про досягнення взаєморозуміння щодо тексту Угоди про асоціацію. 30 березня 2012 р. глави делегацій Європейського Союзу та України парафували «політичну» частину тексту Угоди про асоціацію, а 19 липня 2012 р. головні переговорники щодо торгових питань з обох сторін парафували частину Угоди стосовно створення ГВЗВТ. ЄС і Україна спільно зобов'язалися вжити подальші технічні кроки, необхідні для завершення укладення Угоди про асоціацію, підписання якої можливе вже у листопаді 2013 р.

Незважаючи на дивний механізм поступового парафування тексту цієї угоди, вона має перспективи стати угодою нового покоління між ЄС і країнами Східного партнерства яка матиме всеосяжний, амбітний і новаторський характер.

Угода про асоціацію стане новим етапом у розвитку договірних відносин Україна-ЄС, який передбачає політичну асоціацію та економічну інтеграцію, і відкриває шлях до подальших прогресивних перетворень. Угода про асоціацію забезпечує спільне підтримання тісних і тривалих відносин на основі спільних цінностей у повній відповідності до демократичних принципів, верховенства права, належного державного управління, прав і основоположних свобод людини.

Не було залишено поза увагою в угоді і питання зовнішньої політики та політики безпеки, так розділ II Угоди про асоціацію передбачає посилення політичного діалогу і співробітництва між ЄС і Україною з огляду на поступового зближення у сфері Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Спільної політики безпеки та оборони, в якій Україна вже співпрацює з ЄС. Для реалізації цього напрямку співробітництва Угода передбачає низку форумів для проведення політичного діалогу: самміт Україна-ЄС, як найвищий рівень політичного діалогу, а на міністерському рівні діалог здійснюватиметься Радою з питань асоціації.

Політичний діалог, поміж іншого, буде спрямовано на: 1) поглиблення політичної асоціації, підвищення ефективності й рівня наближеності у сфері політики та безпеки; 2) сприяння міжнародній стабільності й безпеці на основі ефективних багатосторонніх відносин; 3) посилення співробітництва і діалогу з питань міжнародної безпеки та кризового управління, зокрема для реагування на глобальні та регіональні виклики і ключові загрози; 4) посилення орієнтованого на результат і практичного співробітництва для досягнення миру, безпеки і стабільності на європейському континенті; 5) підвищення рівня поваги до демократичних принципів, верховенства права і належного державного управління, прав і основоположних свобод людини, у тому числі права національних меншин, недопущення дискримінації людей, які належать до національних меншин, і поваги до різноманіття, а також сприяння посиленню внутрішніх політичних реформ.

Але для реалізації потенціалу Угоди про асоціацію необхідно її підписання, яке відбудеться лише за виконання Україною певних умов,

офіційного переліку яких немає, однак представниками ЄС та української влади до недавнього часу згадувались «19 індикаторів» (19 benchmarks), або «список Фюле» (за іншими даними 11 індикаторів), а після повернення секретаря РНБО А. Ключова з Брюсселя згадується вже 71 умова. Офіційно жоден з зазначених переліків не оприлюднювався.

Але в українських ЗМІ з'явилися публікації з отриманим неофіційно переліком 19 таких умов: 1) виконання рекомендацій, визначених в остаточному звіті спостережної місії ОБСЄ/БДПЛ щодо парламентських виборів в Україні; 2) подолання зафіксованих недоліків у проведенні парламентських виборів в Україні 28 жовтня 2012 р.; 3) ухвалення Виборчого кодексу України; 4) Забезпечення збалансованого доступу учасників виборів до засобів масової інформації; 5) проведення повторних виборів в одномандатних виборчих округах, в яких не визначено переможця; 6) Вирішення питання політично вмотивованих вироків без зволікань; 7) швидке виконання рішень Європейського суду з прав людини; 8) виконання рекомендацій Ради Європи стосовно умов утримання та медичної допомоги особам, що перебувають під вартою; 9) забезпечення належного впровадження нового Кримінального процесуального кодексу, нового законодавства з питань адвокатури та створення Національного превентивного механізму проти тортур; 10) перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією закону про прокуратуру; 11) перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією Кримінального Кодексу України; 12) перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією закону про «Вищу раду юстиції»; 13) перегляд у тісних консультаціях з Радою Європи/Венеціанською Комісією закону про судоустрій та статус суддів; 14) вжиття кроків у реформуванні міліції; 15) реалізація конституційної реформи у відповідності до міжнародних стандартів; 16) здійснення реформ, необхідних для підготовки до започаткування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі; 17) забезпечення ефективної боротьби з корупцією; 18) здійснення реформи системи управління державними фінансами, включаючи розширення повноважень Рахункової палати; 19) вжиття рішучих дій для покращення ділового та інвестиційного клімату.

Однак, незважаючи на великі позитивні зрушення, які здійснились в питанні реалізації домовленостей на шляху підписання Угоди, як серед українських, так і серед європейських політиків та дослідників є чимало скептично налаштованих представників. Нажаль цей скептицизм є обґрунтованим, оскільки для демонстрації готовності підписати Угоду перед Україною висунуто значний перелік завдань на вирішення якого відведено зовсім небагато часу. Таким чином, успішність виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань у питанні реалізації необхідних змін для підписання Угоди про асоціацію з ЄС стане справжнім іспитом на можливість ефективного управління в умовах жорсткого часового дефіциту.